25. 6. 2026

KONCERTNÁ SIEŇ
DVORANA

VŠMU

VYSOKÁ ŠKOLA
MÚZICKÝCH UMENÍ
V BRATISLAVE, ZOCHOVA 1

# PROGRAM

2. DOKTORANDSKEJ KONFERENCIE VŠMU

# ESEJIZMUS AKO METÓDA

ESEJISTICKÉ METÓDY VO VÝSKUME UMENIA,
UMELECKOM VÝSKUME A UMENÍ

## OTVORENIE KONFERENCIE
## 8:45

## PANEL A:
## METÓDY PÍSANIA ESEJE
## 9:00–10:20

(moderuje Dominika Dudášová)

9:00–9:15 ANETA FICKOVÁ

*Hudobná a tanečná fakulta Vysokej školy múzických umení v Bratislave*

Analýza hudby ako esej:
od deskripcie k interpretácii

Príspevok sa zameriava na možnosti esejistického štýlového uchopenia písomných výstupov z analýzy hudobných kompozícií 18. storočia. Tradičná analytická prax v akademickom prostredí totiž často zotrváva pri deskriptívnom popise formového riešenia, tematických či harmonických procesov v hudobnej štruktúre. Výsledná textová podoba analýzy tak síce býva metodologicky precízna a bohatá na odborné termíny, stráca sa však jej hlavný cieľ – sprostredkovať bežnému čitateľovi, prečo sú identifikované štrukturálne detaily podstatné z estetického či výrazového hľadiska, a čo predmetnú kompozíciu robí umelecky jedinečnou. Esejistický prístup môže do hudobnej analýzy vniesť potrebný reflexívny rozmer. Analytik sa tak stáva subjektom, ktorý nielen pomenúva štrukturálne fakty, ale ich zároveň interpretuje v súvislostiach dobovej poetiky s premostením k aktuálnej poslucháčskej skúsenosti. Takto chápaná analýza sa nestáva subjektivizujúcim odklonom od metodologickej presnosti, ale formou reflexívneho myslenia, ktoré sprostredkúva význam diela zrozumiteľnejším spôsobom. Cieľom príspevku je na príkladoch analytických výstupov vybraných autorov (Milan Kundera, Alfred Brendel) ukázať, že hudobnú analýzu možno chápať ako otvorenú myšlienkovú formu, ktorá – podobne ako esej – smeruje od detailu k porozumeniu celku.

9:15–9:30 OTTO DREXLER *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha*

Esej jako pole konfliktu:
divadelní kritika a myšlení o avantgardě (1937-1939)

V českém prostředí druhé poloviny 30. let 20. století, kdy ještě neexistuje institucionalizovaná divadelní věda, tvoří divadelní kritika také funkci veřejného myšlení. Esejistická forma – fragmentární, polemická a situační – umožňuje reagovat na proměnlivý politický kontext a artikulovat vztah k avantgardě, sovětskému modelu i hrozbě nacismu. Tyto otázky se konkrétně vyhrocují v reakcích na zásahy proti Mejercholdovi, v polemikách kolem divadla E. F. Buriana i v případě osudu kritika Jiřího Weila, kde se střetává fascinace a pochybnost evropského intelektuála konce třicátých let. Divadelní kritika osciluje mezi estetickou reflexí a politickou interpretací. Esej není jen formou, ale způsobem poznání.

9:30–9:45 FILIP HEGR *Filosofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci*

Sonda do proměn hudebně-kritického diskurzu v kontextu otevírání Národního divadla

Příspěvek představuje sondu do české hudební publicistiky 70. a 80. let 19. století, nahlížené jako specifické komunikační pole, v němž se formovala estetická identita moderního českého umění. Autor se zaměřuje na krizové momenty dobové diskuse – zejména na názorové roztržky spojené se zahájením provozu Národního divadla, probíhající na stránkách dvou významných periodik Dalibor a Hudební listy. S využitím funkčně-strukturální analýzy autor rozkrývá vnitřní mechanismy textů vybraných kritiků (zejm. V. J. Novotného a V. V. Zeleného), jejichž psaní vykazuje silné rysy esejistické metody: odklon od dogmatických soudů směrem k procesuálnímu hledání, dialogičnost a vysokou míru subjektivní sebereflexe. Cílem je doložit, že tehdejší kritika neplnila pouze informativní funkci, ale byla svébytným nástrojem intelektuálního ohledávání („pokusu“) o definici národní opery v momentě jejího institucionálního ukotvení.

9:45–10:00 ALEXANDRA MÚDRA *Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, Košice*

Podoby slovenskej eseje:
Zajac, Rakús a Farkašová

Príspevok sa zameriava na esejistickú tvorbu slovenských autorov Stanislava Rakúsa, Petra Zajaca a Etely Farkašovej a skúma

spôsoby, akými využívajú esej ako špecifickú formu literárnej, kultúrnej a filozofickej reflexie. Cieľom príspevku je identifikovať základné znaky esejistickej metódy v tvorbe uvedených autorov a poukázať na rozdielne autorské stratégie, prostredníctvom ktorých artikulujú svoje reflexie literárnych a kultúrnych javov. Esej sa v ich tvorbe stáva priestorom dialógu medzi autorom, textom a širším kultúrnym kontextom. Príspevok sa v analytickej rovine sústreďuje najmä na identifikáciu základných kompozičných postupov, ktoré možno považovať za charakteristické pre esejistickú metódu v tvorbe uvedených autorov a prostredníctvom ktorých títo autori budujú vlastné interpretačné stratégie. Smeruje tak k syntetickému pohľadu na esej ako na špecifickú formu literárneho a intelektuálneho média v slovenskej literatúre. Esej sa v tomto kontexte javí ako žáner, ktorý dokáže flexibilne reagovať na meniace sa podoby kultúrneho a spoločenského prostredia a zároveň poskytuje autorovi možnosť komunikovať vlastnú skúsenosť a interpretovať svet.

## PRESTÁVKA
## 10:20–10:30

## PANEL B:
## PEDAGOGICKÉ VYUŽITIE ESEJE
## 10:30–11:50

(moderuje Žofia Ščuroková)

10:30–10:45 JIŘÍ KUDRNA

*Pedagogická fakulta Univerzity v Hradci Králové*

„Bůh a Ty“: Milostný deník Anny Kofler von Felsheim jako esejistický pramen interpretace a přínos pro hudebněhistorický výzkum F. Z. Skuherského

Příspěvek se zaměřuje na milostný deník Anny Kofler von Felsheim a Františka Zdeňka Skuherského (1830–1892), dochovaný v české

edici z roku 1940 (německý originál nezvěstný). Tento esejisticky strukturovaný pramen hrál dosud v hudebně historickém výzkumu spíše symbolickou roli, zejména pro absenci přímých hudebních i historiografických dat, přesto však nabízí jedinečný vhled do utváření identity, hodnotového systému a životního směřování obou aktérů. Příspěvek vychází z hermeneutického přístupu, který chápe deník jako text vznikající v napětí mezi explicitním sdělením a stylizací. Interpretace implicitních významů je konfrontována s historickým výzkumem, přičemž obě roviny se navzájem doplňují a korigují. Pozornost je věnována rovněž předmluvě edice z roku 1940, jejíž výklad historického kontextu vykazuje prvky narativní stylizace, které je třeba podrobit kritické revizi ve světle současného výzkumu. Příspěvek ukazuje, že i zdánlivě „nehudební" pramen může přispět k hlubšímu poznání hudebněhistorické osobnosti.

10:45–11:00 DANIEL BERNÁTEK

*Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci*

Nepsaný esejismus u klavíru:
Metoda hudebního obrazu jako žitý dialog

Příspěvek navrhuje využití formy nepsaného esejismu jako jednu z aktuálních cest uměleckého výzkumu. S ohledem na způsob vtěleného poznávání v hudebně obrazné metodě umožňuje tento přístup interpretovi uchopit a konstituovat smysl díla přímo v jeho aktuální danosti. Koncept nepsaného esejismu nepředstavuje prostou náhradu fenomenologického zkoumání, nýbrž je způsobem funkčního zpřístupnění zachycených obsahů hudební interpretační praxe v temporálně ustálené saturované podobě. V přívlastku „nepsaný" je míněna zkoumající role esejismu chránící pre-reflexivní povahu praxe před epistemologickým zúžením na teoretický diskurz. Prostřednictvím tohoto zkoumání zůstává interpretace žitým dialogem interpreta s hudbou, nástrojem i posluchačem, neboť uchopovaná skladba není nijak vyvázána z každodenního života interpreta. Nepsaný esejismus se tímto způsobem v komplementární jednotě s následnou psanou formou stává performativním médiem k intersubjektivně sdílenému poznání.

11:00–11:15 KATEŘINA HEJNAROVÁ

*Divadelní fakulta Janáčkovy akademie múzických umění, Brno*

Poodstoupení:
Pátá sekvence jako narativní prvek, osobní zkušenost a způsob porozumění prostoru

Když jsem se začala zabývat odkazem významného česko-amerického scenáristy a filmového pedagoga Franka Daniela, předsta-

va výzkumné metody i podoby výstupu se v kontextu racionálních poloh jeho teorie jevila až podivuhodně jasná. Mým záměrem je však formulovat autorský dramaturgický přístup, který vychází z odkazu Franka Daniela, nicméně se stejnou vahou reflektuje i moji vlastní tvůrčí a pedagogickou zkušenost v kontextu současné středoevropské scenáristiky. S vizí osobního porozumění Franku Danielovi jako člověku a dramatické postavě tak dospívám k přesvědčení, že studii nemohu roztříštit do izolovaných výzkumných okruhů orientovaných na výsledek, ale potřebuji pracovat s principy montaignovského eseje, jako jsou procesuálnost, sebereflexe a dialog. Můj příspěvek je tedy obrazem, který srůstá z rozličných poloh uvažování ve snaze porozumět momentu pozastavení se v rámci narativní struktury, Danielova pedagogického příběhu a kulturní identity New Yorku.

11:15–11:30 VILIAM UDIČ

*Hudobná a tanečná fakulta Vysokej školy múzických umení v Bratislave*

## Esejizmus ako metóda rozvoja hudobnej predstavivosti: analýza a pedagogická aplikácia cyklu Jána Cikkera *Čo mi deti rozprávali*

Minulé storočie predstavuje vo vývoji slovenskej hudby pomerne komplikovaný a štýlovo diferentný diapazón, ktorého výsledkom je osobnostné presvedčenie skladateľa o vlastnom kompozičnom štýle, implementácia nových kompozičných postupov do skladateľskej praxe, národné podhubie kompozícií orientované na slovenskú ľudovú pieseň a jej melodicko-rytmicko-tonálne špecifiká. Dôležitou vplyvnou zložkou bola premenlivá politicko-spoločenská situácia. Ján Cikker, predstaviteľ generácie skladateľov slovenskej hudobnej moderny bol vizionárom, ktorý sa odkláňal od kompozícií s jasne čitateľným národným charakterom. Hľadal nové harmonické možnosti rozšírenej tonálnej harmónie, narábal s atonálnou hudbou a snažil sa o novú sonorickosť svojej hudby. Klavírny cyklus Čo mi deti rozprávali je zúročením spomínaných kompozičných názorov a postupov. Autor hudbou sprostredkuje poslucháčovi úprimný, reálny, detský svet. Príspevok ponúka čitateľom aj metodicko-didaktickú časť, v ktorej autor referátu navrhuje vlastné metódy vhodné pre výučbu predmetu hudobná náuka na základných umeleckých školách. Prezentované aktivity, ktoré sú kombináciou slovných, názorných či praktických metód, sa zameriavajú na aktívne počúvanie s potenciálnym estetickým zážitkom, verbalizáciu hudby, pohybovú demonštráciu, či metro-rytmickú výchovu. Programovo orientovaný materiál poskytuje aj priestor pre vytvorenie vlastných príbehov evokujúcich charakter znejúcej hudby, podmienených tektonickým pôdorysom skladby.

## OBEDNÁ PRESTÁVKA
## 11:50–13:00

## PANEL C:
## ESEJ AKO PRIESTOR
## 13:00–14:00

(moderuje Viliam Udič)

13:00–13:15 TERÉZIA JURČIŠINOVÁ, ROD. POLÁKOVÁ *Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, Prešov*

Esej ako udalosť splývania horizontov na príklade myslenia T. W. Adorna a H. G. Gadamera

Príspevok reflektuje esejistickú metódu ako priesečník medzi filozofiou kultúry a procesom individuálnej kultivácie (Bildung). Esej neinterpretujeme len ako žáner, ale ako kognitívny a estetický postoj umožňujúci premostiť teoretickú reflexiu s kultúrnou praxou. V prvej rovine sa opierame o koncepciu T. W. Adorna, pre ktorého je esej formou vzpierajúcou sa systémovej uzavretosti. Adornov esejizmus chápeme ako nástroj kritického myslenia, ktorý namiesto hotových práv ponúka proces hľadania. V druhej rovine tento prístup prepájame s filozofickou hermeneutikou H.-G. Gadamera a jeho chápaním Bildungu. Gadamerov dôraz na „splynutie horizontov" v dialógu dovoľuje nahliadnuť na esej ako na udalosť porozumenia. Cieľom príspevku je ukázať, že esejistická metóda – vďaka svojej otvorenosti a dôrazu na proces – predstavuje ideálnu platformu pre súčasnú kultúrnu prax a permanentnú kultiváciu subjektu, čím napĺňa pôvodný étos filozofie kultúry.

13:15–13:30 SAVKA MARENCIĆ *Katedra volného umění Akademie výtvarných umění v Praze*

Prostorová esej jako výzva autorství i publiku

Prostorová esej jako umělecká forma vstupuje do fyzického i sociálního prostoru a proměňuje publikum z role pasivního čtenáře ve

spolutvůrce. Příspěvek zkoumá, jak tento přístup zpochybňuje ustálené pojetí autorství a vytváří situace, v nichž se vztah k prostoru a jeho interpretace formují skrze interakci, pohyb a kolektivní zkušenost v terénu. Vychází z uměleckého doktorandského výzkumu zaměřeného na to, jak se situované vyprávění může stát prostorovou intervencí, výzvou k participaci i nástrojem kritické pedagogiky. Na případové studii Nuselského údolí v Praze, ve stínu magistrály, skrze jeho přehlížená místa a trhliny, autorka otevírá možnosti nové imaginace. Ukazuje, jak znovu vyprávět město prostřednictvím spekulativních scénářů a performativních situací. Cílem je představit prostorovou esej jako kritický nástroj, který rozšiřuje možnosti participace v současném umění a architektuře.

13:30–13:45 MONIKA HOMULKOVÁ *Filozofická fakulta Prešovskej univerzity*

Esej ako priestor sebautvárania u R. Rortyho

Príspevok sa venuje Rortyho koncepcii sebautvárania a jej praktickej realizácii v eseji ako metóde tvorivej redeskripcie ja. Rorty odmieta fixné formy ľudskej identity a zdôrazňuje dôležitosť jazyka v našich životoch, navrhuje vytváranie nových opisov (seba, sveta). Za jeden z možných prístupov vytvárania takýchto opisov nášho ja tak navrhujeme písanie o sebe prostredníctvom eseje. Keďže táto forma je charakteristická otvorenosťou a dôrazom na tvorbu a proces, vidíme v nej nástroj pre tvorivú redeskripciu vlastného ja v súlade s Rortyho koncepciou.

## PRESTÁVKA
## 14:00–14:10

## PANEL D:
## ESEJ A HRA
## 14:10 – 15:30
(moderuje Yulia Kravets)

14:10–14:25 ALEXANDRA JALŠOVSKÁ A DENIS SEDLÁK

*Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave*

Keď sa predmety stávajú partnermi: digitálna hra ako mediálna esej o intimite

Príspevok skúma, ako digitálne hry môžu slúžiť ako reflexívna mediálna forma na príklade simulácie "Date Everything!". Vychádza z chápania eseje ako reflexívnej formy myslenia, ktorá prostredníctvom interpretácie kultúrnych javov skúma ich významy a hodnoty. Cieľom je poukázať, ako herné mechaniky, systém rozhodovania a meta-komunikačné prvky umožňujú reflektovať každodenné vzťahy. Hra pracuje s absurdným konceptom romantických vzťahov s objektami, čím vytvára ironický rámec na uvažovanie o témach objektifikácie, emocionalizácie predmetov a kultúrnu konštrukciu intimity. Prostredníctvom analýzy naratívnej štruktúry a reprezentácie postáv príspevok argumentuje, že digitálna hra predstavuje otvorenú mediálnu formu, v ktorej sa významy konštruujú prostredníctvom interakcie medzi mediálnym textom a hráčom. Digitálnu hru môžeme chápať ako špecifickú formu mediálnej eseje, v ktorej sa reflexívny diskurz presúva z textovej roviny do roviny procedurálnych a herno-dizajnových štruktúr.

14:25–14:40 DOMINIKA DUFKOVÁ

*Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze*

PbP hra jako esejistická metoda uměleckého výzkumu

Play-by-post (PbP) textová hra bývá chápána jako forma kolektivní narace. Příspěvek navrhuje její reinterpretaci jako esejistické metody uměleckého výzkumu. Esej zde není výsledným textem, ale procesem sdíleného myšlení v čase – otevřeným, dialogickým a sebereflexivním. PbP hra vytváří prostor, v němž se poznání objevuje skrze interakci hráčů, postupné vrstvení významů a archivaci paměti. Autorství je rozptýlené, poznání emergentní. Příspěvek se opírá o probíhající výzkumný projekt, v němž je herní systém navržen jako nástroj produkce dat i jako experimentální epistemologická praxe. Cílem je ukázat, že PbP může fungovat jako metodologický most mezi uměleckou tvorbou a výzkumem.

14:40–14:55 JAKUB SPEVÁK

*Filmová a televízna fakulta Vysokej školy múzických umení v Bratislave*

Esejizmus v animovanom filme

Animovaný film je v rámci filmových druhov často opomínaný, akoby sedel v kúte. Napriek tomu, že je zdanlivo oproti hranému či

dokumentárnemu filmu najviac vzdialený od reality, dokáže v súčasnom roztrieštenom svete pomenovať jeho hybridnosť a tekutosť – najmä tým, že do seba vstrebáva rôzne umelecké formy či žánre (napríklad od výtvarného umenia až po videohru). Animácia prekračuje hranice našich možností a imaginácie, čím sa podobá eseji, ktorú podobne vnímam ako štartovaciu plochu na predstavenie si nepredstaviteľného, či na skúšanie a objavovanie nových horizontov. Aj z toho dôvodu by som vo svojom príspevku rád analyzoval súčasné esejistické postupy v animovanom filme z dramaturgického hľadiska, ale aj z pozície programového riaditeľa festivalu animácie. Vidím totiž príbuznosť medzi animáciou a esejou v ich schopnosti synkretizovať, transmutovať, meniť svoj tvar – glitchovať. Narušujú tak zaužívané štruktúry a často rozrušujú tendenčné a binárne myslenie. Ponúkajú tretiu možnosť.

14:55–15:10 JÁCHYM ŠIDLÁK *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha*

Ludická modalita eseje:
Filmové texty Fernanda Delignyho, filozofie hry
a neinstitucionální poznání

Konferenční příspěvek představí eseje francouzského experimentálního pedagoga Fernanda Delignyho (1913–1996) jako výrazy jeho anti-institucionální praxe a zároveň jako texty vzdorující čtení v mezích filozofického i estetického literárního objektu. Deligny svou soustředěnou prací s nemluvícími autistickými dětmi hledal nejen útočiště mimo psychiatrické instituce, ale i modely komunikace a poznání kontinuálně narušující regulované diskurzivní řády. Je proto nedostatečné interpretovat jeho eseje jako (kvazi)akademické reflexe či poetické útvary – vytvářejí vlastní modus vědění, vymykající se doménám vědy i umění a jimi předpokládaným afordancím jazyka a psaní. Příspěvek navrhne chápání eseje skrze filozofii hry, konstituovanou vykročením z institucionalizovaných norem diskurzu a performativity. Zaměří se na Delignyho reflexe filmu a kamery jako pedagogických nástrojů a naznačí užitečnost „myšlení z druhého místa“ (A. Koubová) pro filmová a mediální studia a spřízněné disciplíny.

**PRESTÁVKA**
**15:30 – 15:40**

# PANEL E:
# TVORIVÁ ESEJ
# 15:40 – 16:40

(moderuje Aneta Ficková)

15:40–15:55 YULIA KRAVETS

*Hudobná a tanečná fakulta Vysokej školy múzických umení v Bratislave*

Sonáta ako proces:
od avantgardnej formy k esejistickému mysleniu v klavírnych dielach Valentyna Sylvestrova

Príspevok sa zaoberá klavírnymi sonátami Valentyna Sylvestrova prostredníctvom konceptu sonáty ako procesualnej hudobnej formy. Hlavná pozornosť bude venovaná premene chápania hudobnej formy: od avantgardnej konštrukčnej logiky smerom k reflexívnemu, „esejistickému" typu hudobného myslenia. Analýza Druhej a Tretej klavírnej sonáty ukazuje, že formová štruktúra už neplní výlučne funkciu uzavretej architektonickej organizácie hudobného materiálu, ale stáva sa otvoreným poľom hudobného času a významu. V Druhej sonáte, ktorá má jednočasťovú, procesuálnu štruktúru, sa zvýrazňuje princíp neustáleho prechodu a otvorenosti hudobného priebehu. V Tretej sonáte („Prelúdium – Fúga – Postlúdium") dochádza k presunu významového ťažiska do postlúdia, ktoré funguje ako priestor reflexie a spätnej reinterpretácie predchádzajúceho materiálu. V tomto zmysle hudobná štruktúra sa u Sylvestrova mení na proces uvažovania, v ktorom sa avantgardná logika transformuje do poetiky pamäti, doznievania a reflexie.

15:55–16:10 DOMINIKA DUDÁŠOVÁ

*Divadelná fakulta Vysokej školy múzických umení v Bratislave*

Metóda „devised theatre" v Divadle z Pasáže:
Norma, Dospelosť

Príspevok skúma, ako otvorený spôsob uvažovania charakteristický pre esejizmus ponúka produktívnu perspektívu na porozumenie improvizácii a praktikám kolektívnej tvorby. Esejizmus oceňuje proces, fragmentárnosť a skúmanie – kvality,

ktoré silne rezonujú s kolektívnym divadelným tvorivým procesom. Text sa zameriava na slovenský inkluzívny súbor Divadlo z Pasáže. Kolektívna tvorba hercov a herečiek s intelektovým znevýhodnením vzniká prostredníctvom metódy „devised theatre", ktorá pracuje s adaptívnou improvizáciou, zdieľaným autorstvom a neustálym pretváraním materiálu. Skúšobné postupy tvorcov a tvorkýň prijímajú neistotu, digresiu a stelesnenú reflexiu, čím umožňujú, aby sa témy a obrazy objavovali postupne, a nie podľa vopred stanovenej štruktúry. Využívanie tejto metódy ukazuje, že Divadlo z Pasáže vytvára otvorenú formu, v ktorej je tvorba neustálym aktom myslenia v pohybe. Tento pohľad zdôrazňuje kolektívnu tvorbu nie ako cestu k pevnej koherencii, ale ako dynamický proces pozývajúci divákov vnímať predstavenie ako skúmanie, reflexiu a hlboko vzťahovú skúsenosť.

16:10–16:25 PETRA RYBÁNSKA

*Katedra dizajnu Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave*

Písanie v tieni straty:
premeny autorskej reflexie v procese trúchlenia za dizajnérskymi istotami

Príspevok sa venuje umeleckému výskumu hľadajúcemu „mäkkú hodnotu" v dizajne cez optiku procesu trúchlenia. Autorka pracuje s autoetnografickým prístupom, v ktorom sa reflexívny štýl ukázal ako najvhodnejší spôsob na prezentáciu a spracovanie výskumných ideí. Práca vedome rezignuje na tradičnú akademickú odťažitosť a namiesto nej využíva esejistickú dikciu, ktorá sa v čase mení a kopíruje päť štádií smútku – od úvodného popierania až po záverečné zmierenie. Jazyk a forma textu sa transformujú od úvodného pozitivizmu, cez surové pomenovávanie systémovej objektifikácie, až po záverečnú introspektívnu integráciu. Prostredníctvom napätia medzi podmetom a predmetom v písomnej časti práce, ktoré umožňuje uchopiť subjektívnu skúsenosť s objektifikáciou a prechod od dizajnu ako nástroja kontroly k dizajnu ako priestoru pre koexistenciu v ére Sustainocénu, autorka redefinuje svoju rolu z „riešiteľky problémov" na „sprievodkyňu stratou". Reflexiu využíva ako otvorenú platformu na artikuláciu zraniteľnosti.

**PRESTÁVKA**
**16:40 – 17:00**

# ČISTÉ A ŠEDÁ: ZNAKY ESEJE V AUTORSKÝCH DOKUMENTÁRNYCH FILMOCH 17:00 – 19:30

Projekcia filmu *Šedá zóna* a hosťovská prednáška Daniely Meressa Rusnokovej (moderuje Katarína Mišíková)

Barco, FTF VŠMU

17:00–18:30 Projekcia filmu Šedá zóna (2024, 75 min., anglické titulky)

18:30–19:30 Príspevok a diskusia s Danielou Meressa Rusnokovou

Daniela Meressa Rusnoková sa vo svojej tvorbe zameriava na sociálne témy v rámci rôznych menšín a kultúr a tiež na autobiografiu a subjektívne „ja" rozprávanie v dokumentárnom filme. V študentskom filme Čisté srdce (2004) vytvorila ironický autoportrét obyčajného dievčaťa v „novej Európe". Jej absolventský film O Soni a jej rodine (2006) je intímnym portrétom rómskej ženy a matky trinástich detí, ktorý získal niekoľko ocenení na domácich aj medzinárodných festivaloch. Režírovala televízne dokumenty o klientoch so znevýhodneniami a fenoméne deinštitucionalizácie na Slovensku Jednoduché šťastie (2014) a Ani sa nesnívalo (Jednoduché šťastie II., 2016). Je spoluautorkou scenára k dokumentu z cyklu Prvá o vlastnej prapratete, prvej botaničke na Slovensku Izabele Textorisovej (réžia Jana Bučka, 2013). Okrem filmu sa taktiež venuje fotografii. Jej fotografie z rómskych obcí ilustrujú knihu Phurikane gil'a etnomuzikologičky Jany Belišovej. Jej najnovší film Šedá zóna (2024) prináša citlivý pohľad na málo diskutované témy predčasných pôrodov a záchrany vysoko nezrelých novorodencov, narodených v tzv. "šedej zóne". Prostredníctvom výpovede matky, ktorá zastupuje hlas mnohých iných, otvára zásadné otázky neonatológie a zobrazuje cestu materskej starostlivosti o deti so špeciálnymi potrebami. Aké sú dilemy a etické otázky,

ktorým musia čeliť lekári aj rodičia? Kde stojíme a kam by sme sa mohli posunúť v oblasti podpory detí so zdravotným znevýhodnením a ich rodín?

## ZÁVEREČNÉ SLOVO
## 19:30

Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I01-03-V04- 00091

FilmEU • VŠMU

**WIREscope**

Widening Innovation Research Scope

Financované Európskou úniou NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VÝSK AGEN